

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1444

Vragen van het lid **Vermeer** (BBB) aan de Minister van Economische Zaken en Klimaat over *de gang van zaken omtrent toekenningen en reserveringen voor het Nationaal Groeifonds* (ingezonden 4 maart 2024).

Antwoord van Minister **Adriaansens** (Economische Zaken en Klimaat), mede namens de Minister van Financiën (ontvangen 8 april 2024).

Vraag 1

Bij de drie indieningsrondes die tot nu toe hebben plaatsgevonden is er over 52 projecten positief besloten, waarbij een bedrag van 8,5 miljard euro aan voorwaardelijke toekenningen is gemoeid, kunt u aangeven op welke manier deze bedragen voorwaardelijk zijn?

Antwoord 1

De voorwaarden die zijn gesteld bij voorwaardelijke toekenningen verschillen per project. De voorwaarden kunnen bijvoorbeeld gaan over het behalen van mijlpalen, het ophalen van meer cofinanciering of het borgen van lange termijn strategische thema's als internationale samenwerking en valorisatie. De voorwaarden die per project zijn gesteld, zijn te vinden in de adviesrapporten van de adviescommissie Nationaal Groeifonds (hierna: de adviescommissie).

Er zijn inmiddels drie indieningsrondes geweest. Er zijn 52 projecten waarover positief is besloten. Hiermee is een bedrag van € 11,8 miljard gemoeid:

€ 4,9 miljard aan toekenningen (waarvan € 4,75 miljard via de departementale route en € 141 miljoen via de subsidieroute), € 3,8 miljard aan voorwaardelijke toekenningen en een bedrag van € 3,1 miljard aan reserveringen. Dit is de huidige stand van zaken; zie hieronder voor toelichting over de advisering van de adviescommissie van maart jl. over de omzetting van voorwaardelijke toekenningen en reserveringen.

De voorwaardelijke toekenningen (€ 3,8 miljard) zijn net als de directe toekenningen (€ 4,9 miljard) juridisch verplichte middelen, die al door het parlement zijn geautoriseerd. Wanneer er wordt voldaan aan gestelde voorwaarden, kan het kabinet op basis van een advies van de adviescommissie de voorwaardelijke toekenning omzetten in een toekenning.

In maart jl. heeft de adviescommissie opnieuw advies uitgebracht over elf projecten waarvoor een aangepast projectvoorstel is ingediend om een reservering of voorwaardelijke toekenning om te zetten. In mijn brief van 15 maart jl. heb ik, mede namens de Minister van Financiën, op dit advies

gereageerd.¹ Daarbij heb ik aangegeven dat het kabinet de adviezen van de adviescommissie integraal overneemt. De budgettaire verwerking hiervan vindt plaats bij Voorjaarsnota 2024. De omzettingen van de reserveringen worden juridisch verplicht na autorisatie van de eerste supplettoire begroting (Voorjaarsnota) door beide Kamers. Indien deze besluitvorming wordt geautoriseerd door het parlement zal de nieuwe situatie als volgt zijn: € 6 miljard aan toekenningen (waarvan € 5,83 miljard via de departementale route en € 141 miljoen via de subsidieroute), € 3,6 miljard aan voorwaardelijke toekenningen en een bedrag van € 1,7 miljard aan reserveringen.

Vraag 2

Kunt u aangeven hoe dit totaalbedrag verdeeld is over de verschillende voorziene tranches en wanneer deze tranches verwacht worden?

Antwoord 2

De timing van omzettingen van voorwaardelijke toekenningen in definitieve toekenningen is per project verschillend, afhankelijk van de voorwaarden die gesteld zijn. Wanneer het uitvoerende departement van mening is dat er aan de gestelde voorwaarden voor omzetting is voldaan kan zij dit voorleggen aan de fondsbeheerders.

De timing van deze omzettingen staat daarmee los van de timing van volgende indieningsrondes van het Nationaal Groeifonds.

In tabel 25 van de begroting van het Nationaal Groeifonds² wordt een overzicht gegeven van de geraamde kasuitgaven per project, voor de definitieve toekenningen en de voorwaardelijke toekenningen.

Vraag 3

Kunt u aangeven in welke mate de toekenningen verplicht zijn?

Antwoord 3

Toekenningen en voorwaardelijke toekenningen zijn juridisch verplicht.

Vraag 4

Kunt u aangeven of en in welke mate de 3,1 miljard euro aan reserveringen verplicht zijn, indien de aanvrager aan afgesproken voorwaarden heeft voldaan of op korte termijn zal voldoen?

Antwoord 4

In de eerste drie indieningsrondes zijn er, op basis van het advies van de adviescommissie, middelen gereserveerd voor mogelijk kansrijke projecten die nog nader uitgewerkt moeten worden om een eerste toekenning te krijgen. Ook zijn er middelen gereserveerd voor de volgende fasen van projecten met een toekenning.

Ten aanzien van de reserveringen heeft communicatie plaatsgevonden en zijn bestuurlijke verwachtingen gewekt, maar deze middelen zijn niet juridisch verplicht. Voor het omzetten van een reservering in een (voorwaardelijke) toekenning zal de adviescommissie op basis van een vernieuwd of aangevuld investeringsvoorstel een nieuw advies uitbrengen aan de fondsbeheerders. De omzetting van een reservering wordt door de fondsbeheerders aan de ministerraad voorgelegd. De omzettingen van de reserveringen zijn definitief na autorisatie door beide Kamers.

Op dit moment zijn er voor 12 projectvoorstellen reserveringen gedaan. Dit betreft 4 projecten die een nader uitgewerkt plan moeten indienen voor een eerste toekenning en 8 projecten waarbij het gaat om een reservering voor een volgende fase van een project dat al met middelen vanuit het Nationaal Groeifonds is opgestart. Indien de besluitvorming van 15 maart jl. bij Voorjaarsnota wordt geautoriseerd (zie het antwoord op vraag 1), dan gaat het nog om 6 projecten met een reservering. Dit betreft allemaal reserveringen waarbij het gaat om een volgende fase van een project dat al met

¹ Kamerbrief Minister van Economische Zaken «Aanvullende advisering over 13 projecten Nationaal Groeifonds uit eerste, tweede en derde indieningsronde (inclusief reactie kabinet)», 15 maart 2024.

² Bijlage 3: Totaaloverzicht NGF-projecten | Ministerie van Financiën – Rijksoverheid (rijksfinancien.nl)

NGF-middelen is opgestart. In de tussentijd werken de betrokken partijen bij alle projecten hard door aan het verbeteren om aan de gestelde eisen en voorwaarden van de adviescommissie te voldoen. Partijen maken hierbij ook kosten voor het verder uitwerken van hun projectvoorstellen. Een voorbeeld van een reservering voor een volgende fase van een al lopend project is de Einstein Telescope. Er is € 42 miljoen toegekend voor de voorbereiding van het internationale bid om de telescoop in Limburg te vestigen. Daarnaast is er een reservering van € 870 miljoen voor de bouwkosten wanneer het bid wordt toegekend en de Einstein Telescope in Nederland wordt gebouwd. Vervolgfinanciering vindt alleen plaats als de Einstein Telescope daadwerkelijk in Nederland komt. De bouw van de Einstein Telescope zal naar verwachting leiden tot een hoogwaardig high tech ecosysteem gericht op verschillende technologieën, waaronder vacuümtechnologie, cryogene technologie en lasers. Een ander voorbeeld is de reservering voor het Nationaal Onderwijslab AI. Er is € 79,6 miljoen beschikbaar gesteld voor het Nationaal Onderwijslab AI. In dit project worden prototypes ontwikkeld van digitale intelligente onderwijsinnovaties om de kwaliteit van het primair en voortgezet onderwijs te verbeteren. Er is een reservering van € 63 miljoen gemaakt om deze prototypes door te ontwikkelen tot producten die geschikt zijn om breed in de markt en in de klas in te zetten en tegelijkertijd het hele ecosysteem te versterken.

Vraag 5

Kunt u aangeven of u, naast de pauzeknop voor nieuwe inschrijvingen, ook overweegt af te zien van bestaande reserveringen?

Antwoord 5

Nee, zie hiervoor ook de brieven die ik op 15 maart en 28 maart mede namens de Minister van Financiën naar uw Kamer heb gestuurd.³ Het kabinet vindt het van groot belang dat deze reserveringen in stand blijven. Ten aanzien van de reserveringen heeft communicatie plaatsgevonden en zijn bestuurlijke verwachtingen gewekt. Zoals in het antwoord op vraag 4 uiteengezet zijn er reserveringen gemaakt voor kansrijke projectvoorstellen die nog nader uitgewerkt moeten worden en zijn er reserveringen gemaakt voor de volgende fases van projecten met een reeds bestaande toekenning uit het Nationaal Groeifonds. Voor deze al lopende projecten zal het vervallen van de gereserveerde middelen betekenen dat de beoogde doelen in mindere mate of zelfs niet worden behaald doordat zij bijvoorbeeld niet naar de volgende fase kunnen opschalen.

Vraag 6

Zijn er los van de 3,1 miljard euro aan reserveringen door het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat concrete verwachtingen gewekt bij bedrijven voor toekomstige tranches? En zo ja welke?

Antwoord 6

Er heeft communicatie plaatsgevonden naar potentiële indieners over de vierde ronde. In de brief van 30 juni 2023 hebben de Minister van Financiën en ik de vierde ronde aangekondigd.⁴ In oktober 2023 is de communicatie naar potentiële indieners opgestart.⁵ Sindsdien zijn partijen bezig geweest met de ontwikkeling van voorstellen. Partijen hebben bijvoorbeeld hun eerste ideeën voor een Nationaal Groeifonds-aanvraag getoetst door middel van het indienen van een Quickscan bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. Er is dus heeft dus communicatie plaatsgevonden over de vierde ronde en de voorstelontwikkeling, maar er zijn geen concrete financiële toezeggingen gedaan aan bedrijven.

In de brief van 28 maart heb ik u, mede namens de Minister van Financiën, geïnformeerd over de pauzering van de vierde ronde.⁶

³ Brief Tweede Kamer, «Aanvullende advisering over 13 projecten Nationaal Groeifonds uit eerste, tweede en derde indieningsronde (inclusief reactie kabinet)», 15 maart 2024; Brief Tweede Kamer, «Pauzering vierde ronde Nationaal Groeifonds», 28 maart 2024.

⁴ Kamerstuk 36 200 L, F, blz. 5.

⁵ Zie hiervoor Home | Nationaal Groeifonds

⁶ Brief Tweede Kamer, «Pauzering vierde ronde Nationaal Groeifonds», 28 maart 2024.

Vraag 7

Zo ja, gaat het daarbij ook om (schriftelijke) toezeggingen?

Antwoord 7

Nee, het betreft communicatie naar potentiële indieners over de vierde ronde. Zie ook het antwoord op vraag 6.

Vraag 8

Wilt u bovenstaande vragen afzonderlijk beantwoorden?

Antwoord 8

Ja.

Vraag 9

Kunt u de antwoorden op bovenstaande vragen binnen drie weken naar de Kamer sturen?

Antwoord 9

Dit is helaas niet gelukt.